

PLASTİK SANATLAR ALANINDA GÜNÜMÜZ -CAM-SERAMİK-ÇİNİ SANATÇI SEÇKİLERİ-4

Editörler

Doç. Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ
Prof. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-518-8

Ön Kapak Resmi

Nasip İYEM

Kitap Adı

Plastik Sanatlar Alanında Günümüz -Cam-Seramik-Çini Sanatçı Seçkileri-4

Arka Kapak Resmi

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Editörler

Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ

ORCID iD: 0000-0003-1759-0855

Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART000000

DOI

10.37609/akya.3691

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kütüphane Kimlik Kartı

Plastik Sanatlar Alanında Günümüz -Cam-Seramik-Çini Sanatçı Seçkileri-4 / ed. Pınar Çalışkan Güneş, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

219 s. : resim. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253755188

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İçindekiler

BÖLÜM 1	Sanatçı ve Eğitimci Kimliğiyle Candan Güngör	1
	<i>Ceren CENGİZ YANAR</i>	
BÖLÜM 2	Lucie Rie: 20. Yüzyıl Modern Seramik Sanatına Yön Veren Kadın Çömlekçi.....	27
	<i>Fadliye YILMAZ DEMİR</i>	
BÖLÜM 3	Toplumsal Belleğin İzinde: Lale Dilbaş'ın Sanatında Kimlik ve Kültürel Anlatılar	55
	<i>Fidan TONZA HELVACIKARA</i>	
BÖLÜM 4	Toprakta İz Bırakanlar: Sanat ve Bilginin İzinde Füsun Çövenoğlu	81
	<i>Firdevs Müjde GÖKBEL YAVUZOĞLU</i>	
BÖLÜM 5	“İnsan ve Ötesi” İbrahim T. Durat'ın Seramik Heykellerinde Estetik ve Yaratım Süreci Üzerine Bir İnceleme	97
	<i>M. Berrin KAYMAN</i>	
BÖLÜM 6	Seramik Sanatında Anlatımcı Bir Üslup: Nasip İyem'in Eserleri	113
	<i>Memduha Candan GÜNGÖR</i>	
BÖLÜM 7	Peter Voulkos'un Soyut Dışavurumundaki İlkeli Tavrı	133
	<i>Onur FINDIK</i>	

BÖLÜM 8	Marta Klonowska: Cam İle Sessiz Olanı Görünür Kılmak	149
	<i>Pınar GÜZELGÜN HANGÜN</i>	
BÖLÜM 9	Toprağın Hafızasında Yolculuk: Betül Aytepe Serinsu'nun Sanatsal İfadesi ve Sanatçı Kimliği	165
	<i>Senanur DODEVSKİ</i>	
BÖLÜM 10	Dantelleşen Toprak: Seramik Sanatçısı Naoki Kato ve Eserleri	191
	<i>Seyhan YILMAZ</i>	

Yazarlar

**Dr. Öğr. Üyesi Fadliye YILMAZ
DEMİR**

Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Öğr. Gör. Senanur DODEVSKİ
Bursa Uludağ Üniversitesi, İznik Meslek
Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Onur FINDIK
Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik Bölümü

Doç. Memduha Candan GÜNGÖR
Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Doç. Pınar GÜZELGÜN HANGÜN
Sakarya Üniversitesi, Sanat Tasarım ve
Mimarlık Fakültesi, Seramik ve Cam
Bölümü

Doç. Fidan TONZA HELVACIKARA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel
Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam
Bölümü

Öğr. Gör. M. Berrin KAYMAN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Seramik ve Cam Bölümü

Ceren CENGİZ YANAR
Yarı Zamanlı Dr. Öğretim Görevlisi, İzmir
Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi, Endüstriyel Tasarım
Bölümü

**Doç. Firdevs Müjde GÖKBEL
YAVUZOĞLU**
Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Prof. Seyhan YILMAZ
Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü

Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz

BÖLÜM 1

SANATÇI VE EĞİTİMCİ KİMLİĞİYLE CANDAN GÜNGÖR

Ceren CENGİZ YANAR¹

GİRİŞ

Yağmurun toprağı çamura dönüştürmesi, güneşin bunu kurutarak dayanıklılık kazandırması ve ateşle gerçekleşen pişirme süreci, seramiğin doğaya öykündüğünün belgesidir (Çizer, 2014: 13). Seramik insanlık tarihinin en kadim sanat dallarından biridir ve köklü bir geçmişe sahiptir. Başlangıçta, insanların ihtiyaçlarına yönelik üretilen seramik, aynı zamanda onların kendilerini ve yaşadığı toplumdaki yaşam biçimlerini yansıttıkları ve böylece belgeledikleri bir sanat disiplini olmuştur.

İnsanlık, tarihsel süreç içerisinde karşılıklı etkileşim ve bilgi aktarımını sağlamak amacıyla yaratıcı iletişim biçimleri geliştirmiştir. Bu bağlamda hem uzaktan algılanabilen sinyaller hem de doğadan yararlanılarak kurulan sistemler iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, şekillendirilmesi kolay olan maddeler de düşünce ve duyguların kalıcı hale getirilmesinde ve iletilmesinde önemli rol oynamıştır (Yoleri, 2008: 11). Kil, insanlara hizmet eden, yaşayan, konuşan, düşündüren bir araç olmuştur denebilir. İnsanlık tarihinden günümüze kadar gelen süreçte kil' in şiiir, seramik sanatçısının da şair olduğu söylenebilir. Kil, her zaman romantik bir ifade aracı değil aynı zamanda kültürel bir etkileşim aracıdır. Örneğin, tarihte ilk yazılı iletişim araçlarından biri olarak kabul edilen kil tabletler, Sümerler tarafından düzenli bilgi aktarımını sağlamak amacıyla işlevsel bir iletişim materyali olarak kullanılmıştır (Şeker ve Şeker, 2019: 87). Sümerler, gündelik

¹ Yarı Zamanlı Dr. Öğretim Görevlisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü, ceren.cengiz@ieu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1858-3238

Sonuç olarak Güngör hem ulusal hem de uluslararası alanda pek çok sergide kendini sanatıyla ifade etme olanağı bulmuş ve sanata katkı sağlamıştır. Eserlerinin sergilendiği ülkeler “Yunanistan, Makedonya, Arnavutluk, Arjantin, Bulgaristan, Slovenya, Mısır, İtalya, Avusturya, Kore, Romanya, Kıbrıs ve Türkiye” olarak belirtilmiştir (Pişmiş Toprak Tepebaşı, 2018: web). Bunların dışında, metinde de bahsedildiği gibi, Litvanya’da sergilenen eseri kültür taşıyıcısı olarak ele alınabilir. Romanya’da sergilenen eseri ise kavramsal eserleri arasında yer almaktadır.

Sanatçının kendini her daim araması ve yeniden keşfetmesi, kili bu anlamda araç olarak kullanması, seramikle kendisine yön vermesini sağlamıştır. Güngör’ün eserleri, izleyiciyi görsel bir yolculuğa çıkardığı gibi, onları içsel bir keşif sürecine de davet etmiştir. Güngör için seramik bir yaşam felsefesidir. Etkilendiği şairlere bakıldığında, Nazım Hikmet de Cemal Süreyya da Atilla İlhan da yaşamalarını farkındalıkla yaşayan, toplumsal konuları şiirlerinde duyarlılıkla işleyen şairlerdir. Tıpkı bu şairlerin tutkularını ve aşka dair söylemlerini dizelerinde hissettiğimiz gibi, Güngör’ün seramiklerini de ruhumuzun derinliklerinde hissedebilmemiz mümkündür. Etkilendiği ressamların ortak noktalarına bakıldığında ise detaycı oldukları görülmüştür. Etkilendiği yazarlara bakıldığında ise, toplumsal duyarlılıkları yönüyle benzeştiği görülmektedir. Aslında tüm bunlar bizlere sanatçı hakkında bazı ipuçları vermektedir. Güngör, hayat deneyimlerini seramik sanatı aracılığıyla duyarlı bir biçimde ifade etmiş; tutkusunu, doğa sevgisini, aileye verdiği önemi eserlerinde yorumlamıştır.

Kaynaklar

- Ağatekin, M. (1993). ‘Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi’, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Akı Gsf (2020), web, Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Memduha Candan Güngör, <https://aku.edu.tr/akusergi/m-candan-gungor/> Erişim Tarihi: 02.05.2025
- Alper, B. (2020), ‘1980 Sonrası Türk Seramik Sanatında Üç İsim: Çizer, Yoleri ve Güngör’, Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı, Çankırı.
- Avesis Deu (2024a), web, Dokuz Eylül Üniversitesi Akademik Veri Sistemi, Doç.Dr. Memduha Candan Güngör, <https://avesis.deu.edu.tr/candan.gungor/yayinlar> Erişim Tarihi: 20.04.2025
- Avesis Deu (2024b), web, Dokuz Eylül Üniversitesi Akademik Veri Sistemi, Doç.Dr. Memduha Candan Güngör, <https://avesis.deu.edu.tr/candan.gungor/deneyim> Erişim Tarihi: 22.05.2025
- Ayık, Y. F. (Ed.), (2016), Türk Sanatları “Seramik”, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, İstanbul.
- Bakla, E. (2010) İstanbul’un 100 Çini ve Seramik Sanatçısı, İ.B.B Kültür A.Ş, İstanbul.

- Batu, T. (2022) Çağdaş Seramik Sanatında Bir İzmirli: Candan Güngör, Görüşme, İzmir Özel Sayısı, Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yedi/issue/71473/1143072> Erişim Tarihi: 15.04.2025
- Boyacı ve Güngör (2024), 'Sümer Kil Tabletleri' . Sanat Alanında Disiplinlerarası Yaklaşımlar 1, ed. Parsil ve Dede, Vadi Matbaacılık, Akademisyen Yayınevi Kitabevi, Ankara.
- Cengiz Yanar, C. (2025), Memduha Candan Güngör ile görüşme.
- Çizer, S. (2014), Terra Sigillata, Tibyan Yayıncılık Basım Yayım Matbaacılık, İzmir.
- Erbay, G. (2005), 'Çağdaş Türk Seramik Sanatı İçinde İzmirli İlk Seramik Sanatçıların Yeri', Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Güngör, M. C. (2024) 'Seramik Sanatında Mühür Tekniği ve Günümüz Uygulamaları', İkinci Uluslararası Ardahan Anadolu Seramikleri Sempozyumu, Ardahan.
- Güngör M. C. (2020), Canpolat ile kişisel görüşme.
- Günyaz, A. (2018) 'Neler Öğrendim Neler'. Türkiye'nin Görsel Sanatlar Dergisi, Şubat, Sayı 138, İstanbul.
- Kırca A., ve Mete M. (2007). Türk Seramik Sanatı: 1930'lardan Günümüze Türk Seramik Sanatı'ndan Seçme Eserler, Graphis Matbaası, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü Proje Kataloğu, İstanbul.
- Pişmiş Toprak Tepebaşı (2018), web, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu, Sanatçı Detay Candan Güngör, <https://pismistoprak.tepebasi.bel.tr/sanatcilaridetay.asp?id1=159> Erişim tarihi: 17.04.2025
- Şeker, S., ve Şeker F. (2019), Token'dardan Çivi Yazılı Kil Tabletler: Yazının icadında muhasebenin izleri, Accounting and Financial History Research Journal 2019/January (16); (86 – 110) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/615125> Erişim Tarihi: 17.04.2025
- Tatlıcan B. (2017). Candan Güngör ile sanat ve akademik geçmişini ve projelerini konuştuk. Seramik Türkiye, Türkiye Seramik Federasyonu Dergisi Bilim, Sanat, Teknik ve Endüstri Dergisi, Eylül 2017- Şubat 2018.
- <https://www.serfed.com/upload/dergiler/seramikdergi-52.pdf> Erişim Tarihi: 10.05.2025
- Yazıcıoğlu M. F. (2021). 'Sınavda Başlayan Tutkunun Getirdiği Başarının Adı', İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Dergisi, Şubat, Sayı 183, İzmir.
- Yılmaz, E. (2019) 'Modern/Çağdaş Seramik Sanatı: Türkiye'de Seramiğin Öyküsü' Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz, E. (2022a) Candan Güngör ve Kıyıda Dostları, Seramik Türkiye Bilim, Sanat, Teknik ve Endüstri Dergisi 2022, No:62.
- <https://www.seramikturkiye.org/post/candan-g%C3%BCng%C3%B6r-ve-kiyidaki%CC%87-dostlari> Erişim Tarihi: 18.04.2025.
- Yılmaz, E. (2022b) Seramik, Deniz ve Kırılmalı, Dokuz Dergi, Sayı 2.
- Yoleri, H., (2008), Pişmiş Kil ile İletişim Seramik Üzerine Yazılar, Tibyan Yayıncılık Basım Yayım Matbaacılık, İzmir.
- Yüksel, A. (2023) Argun Yüksel ile "Bu konuda ne düşünüyorsunuz?" programının bugünkü konluğu Doç. Memduha Candan Güngör.
- <https://www.youtube.com/watch?v=j2YJ2vQl-nI> Erişim Tarihi: 20.04.2025.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <https://www.youtube.com/watch?v=jh8i7aXZ0wY>

Görsel 2: Sanatçı Arşivi

Görsel 3: Sanatçı Arşivi

Görsel 4: Sanatçı Arşivi

Görsel 5: Sanatçı Arşivi

Görsel 6: Sanatçı Arşivi

Görsel 7: Sanatçı Arşivi

Görsel 8: Bakla, E. (2010) İstanbul'un 100 Çini ve Seramik Sanatçısı, İ.B.B Kültür A.Ş, İstanbul.

Görsel 9: Sanatçı Arşivi

Görsel 10: Georgescu, M. (2017) Cluj International Ceramics Biennale Kataloğu, Printed on Optimo Silk&Condat silk, Romania.

Görsel 11: Clay Art Platform

Görsel 12: Sanatçı Arşivi

Görsel 13: Seramik Türkiye Bilim, Sanat, Teknik ve Endüstri Dergisi (2022) No: 62 (<https://www.seramikturkiye.org/post/candan-g%C3%BCng%C3%B6r-ve-kiyidaki%CC%87-dostlari>)

Görsel 14: Sanatçı Arşivi

Görsel 15: Sanatçı Arşivi

Görsel 16: Sanatçı Arşivi

Görsel 17: Enes Işık Arşivi

Görsel 18: Şeyda Canpolat Arşivi

Görsel 19: Sanatçı Arşivi

BÖLÜM 2

LUCIE RIE: 20. YÜZYIL MODERN SERAMİK SANATINA YÖN VEREN KADIN ÇÖMLEKÇİ

Fadliye YILMAZ DEMİR¹

GİRİŞ

20. yüzyıl modern seramik sanatının en özgün figürlerinden biri olan Lucie Rie, bireysel sanat pratiği, biçim ve yüzey üzerinde geliştirdiği deneysel yaklaşımlarla stüdyo çömlekçiliği anlayışında köklü bir dönüşüm yaratmıştır. Avusturya'da aldığı sanat ve zanaat temelli eğitim, Rie'nin hem biçim hem de teknik yönelimlerini belirlemiş; özellikle Viyana'nın sanat ortamı ile Wiener Secession (Viyana Sezessionu/Viyanalı Ayrılıkçılar) sanat hareketi ve Wiener Werkstätte estetiğinin etkisi, onun çömlekçilik anlayışını biçimlendirmiştir. 1938 yılında Nazi baskılarından kaçarak İngiltere'ye göç eden sanatçı, bu köklü değişimin ardından Londra'da kurduğu stüdyosunda çömlekçiliği hem sanatsal bir ifade alanı hem de gündelik yaşama ait işlevsel bir nesne olarak yeniden yorumlamıştır.

Lucie Rie'nin sanatında öne çıkan temel yaklaşım, işlevsellik ile estetik arasında kurduğu dengedir. Yalın formlar, dikkatle geliştirilmiş sır yüzeyleri ve hassas teknik detaylar, onun çark başındaki titizliğini ve sır kimyasına duyduğu ilgiyi açıkça yansıtmaktadır. Rie, savaş yıllarında seramik düğme üretimiyle geliştirdiği teknik becerileri, savaş sonrası dönemde stoneware ve porselen çalışmalarıyla yeni bir düzleme taşımış; özellikle mangan oksit, kalay oksit ve silikon karbür gibi malzemelerle geliştirdiği sır formülleriyle görsel olarak sade fakat etkileyici yüzeyler elde etmiştir. Tek pişirim tekniğini istikrarlı biçimde benimsemiş olması, onun malzemeye dair bilinçli ve deneyime dayalı yaklaşımını da gözler önüne sermektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, fadliyeyilmaz@gantep.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9054-5885

Kaynaklar

- Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Birks, T. ve Kinnear, P. (1996). *The Complete Potter's Companion*. Conran Octopus Ltd.
- Britannica (2025). *Wiener Werkstätte*. Britannica 14 Nisan 2025 tarihinde https://www.britannica.com/topic/Wiener-Werkstatte?utm_source=chatgpt.com adresinden edinilmiştir.
- Britishmuseum (t.y.). *Dame Lucie Rie*. Britishmuseum. 26 Ekim 2024 tarihinde <https://www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG136476> adresinden edinilmiştir.
- Dormer, P. (1994). *The New Ceramics: Trends + Traditions*. Thames and Hudson.
- Goong (t.y.). *Vienna secession Meaning*. Goong. 20 Ekim 2024 tarihinde <https://goong.com/word/vienna-secession-meaning/> adresinden edinilmiştir.
- Heath, S. (2004). *The Lucie Rie Archive at the Crafts Study Centre*. Crafts Study Centre. Crafts Study Centre. 2 Ekim 2024 tarihinde <https://www.csc.uca.ac.uk/lucie-rie-essay> adresinden edinilmiştir.
- Hildyard, R. (2009). *European Ceramics*. V&A Publishing.
- Holt, R. ve Wiedner, R. (2024). Material expertise: The case of the craft entrepreneur Lucie Rie. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 18(4), 686-712.
- Jakson, L. (2017). The Ceramics Reader. Andrew Livingstone ve Kevin Petrie (Ed.). *Contemporary Design of The 1950s: Rie and Coper in Context* içinde (s.121-126). Bloomsbury Academic.
- Metmuseum (t.y.). *Vase*. Metmuseum. 12 Eylül 2024 tarihinde <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/486616> adresinden edinilmiştir.
- Perryman, J. (2004). *Naked Clay: Ceramics Without Glaze*. University of Pennsylvania Press.
- Phillips (2023). *Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel*. Phillips, 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Vincentelli, M. (2017). The Ceramics Reader. Andrew Livingstone ve Kevin Petrie (Ed.). *Gender, Identity and Studio Ceramics* içinde (s.342-362). Bloomsbury Academic.
- Wood, N. (2002). *An appreciation of Lucie Rie's materials and techniques*. Researchgate. 26 Aralık 2024 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/345322744_An_appreciation_of_Lucie_Rie's_materials_and_techniques adresinden edinilmiştir.
- Görsel Kaynakça**
- Görsel 1:** Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Görsel 2:** Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Görsel 3:** Phillips (2023). *Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel*, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 4:** Phillips (2023). *Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel*, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 5:** Phillips (2023). *Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel*, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 6:** Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Görsel 7:** Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Görsel 8:** Birks, T. (2009). *Lucie Rie*. Stenlake Publishing.
- Görsel 9:** Phillips (2023). *Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel*, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.

- Görsel 10:** Heath, S. (2004). The Lucie Rie Archive at the Crafts Study Centre. Crafts Study Centre, Crafts Study Centre, 2 Ekim 2024 tarihinde <https://www.csc.uca.ac.uk/lucie-rie-essay> adresinden edinilmiştir.
- Görsel 11:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 12:** Birks, T. (2009). Lucie Rie. Stenlake Publishing.
- Görsel 13:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 14:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 15:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 16:** Birks, T. (2009). Lucie Rie. Stenlake Publishing.
- Görsel 17:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 18:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.
- Görsel 19:** Phillips (2023). Lucie Rie and Hans Coper, Exceptional Ceramics: Selections from the Estate of Jane Coper and the former Collection of Cyril Frankel, Phillips. 10 Eylül 2024 tarihinde https://issuu.com/phillipsauction/docs/uk050523_catalog adresinden edinilmiştir.

BÖLÜM 3

TOPLUMSAL BELLEĞİN İZİNDE: LALE DİLBAŞ'IN SANATINDA KİMLİK VE KÜLTÜREL ANLATILAR

Fidan TONZA HELVACIKARA¹

GİRİŞ

2002 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü'nde öğrenci olduğum dönemde Lale Dilbaş ile tanışmam, sanatsal ve akademik yolculuğumda önemli bir dönüm noktası oldu. O dönemde öğrencisi olduğum bu değerli sanatçıyla kurduğumuz bağ, zamanla güçlü bir öğrenci-hoca ilişkisine dönüştü. 2017 yılında akademik hayata adım attığımda, bu ilişki farklı bir boyut kazanarak sürmeye devam etti. Bugün geriye dönüp baktığımda, onun rehberliğinin ve yol göstericiliğinin sanatsal kimliğimin şekillenmesinde ne kadar etkili olduğunu daha iyi anlıyorum. Bu yazı, bir yandan Lale Dilbaş'ı daha yakından ve derinlemesine anlamaya çalıştığım bir arayışı temsil ederken, bir yandan da onun üretim biçiminin ve yaklaşımının pek çok kişiye ilham vereceğine inandığım içten bir anlatım denemesidir.

Bu bireysel tanıklık, aynı zamanda sanatın dönüşen işlevini ve sanatçının toplumsal konumunu değerlendirmek açısından da bir çerçeveye sunmaktadır. Sanat, tarihsel süreç boyunca yalnızca estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda toplumsal yapıları yansıtan, kültürel kodları çözümlenebilir kılan ve bireyin iç dünyasını görünür hale getiren güçlü bir araç olmuştur. Özellikle modern ve çağdaş sanat anlayışıyla birlikte, sanatçıların üretim süreçleri yalnızca biçimsel ya da teknik boyutlarıyla değil; aynı zamanda içinde bulundukları sosyokültürel ortamlarla kurdukları ilişkilerle de değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda

¹ Doç., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, fidan.tonza@omu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5094-1066

SONUÇ

Lale Dilbaş'ın sanatsal pratiği, seramik, cam, video ve fotoğraf gibi farklı malzeme ve teknikleri kullanarak, malzemenin fiziksel sınırlarını aşar ve çağdaş sanat bağlamında kavramsal açılımlar sunar. Bu sayede, eserleri yalnızca görsel değil, aynı zamanda düşünsel ve araştırmaya dayalı bir süreçle şekillenir. Her bir proje, sanatçının derinlemesine araştırmalarının ve çevresindeki dünyayı sorgulama biçiminin bir yansımasıdır.

Türkiye'de seramik ve cam sanatı alanındaki çalışmalarıyla ön plana çıkarırken, akademik alanda da önemli katkılar sunar. Özellikle Güney Asya kültürlerine odaklanan üretimleri, sanatsal bakışıyla antropolojik bir duyarlılığı bir araya getirir. Bu yönüyle gelenek ile çağdaşlık, bireysel deneyim ile toplumsal hafıza, yerel ile evrensel arasında sürekli bir bağ kurar.

Sanatçının çalışmalarının büyük bir bölümü, gezileriyle şekillenmiş ve bu yolculuklar, ona yerel kültürlerin ötesinde bir perspektif kazandırmıştır. O sadece doğduğu coğrafyanın kültürünü taşımakla kalmaz; gezginliğin getirdiği farklı deneyimlerle kimliğini yeniden şekillendirir. Bu süreç, ona hem kendi kültüründen hem de yeni gördüğü yerlerden gelen etkilerle daha evrensel bir bakış açısı kazandırır. Bu yolla, sanatın yalnızca bireysel bir ifade biçimi değil; kültürel hafıza, toplumsal etkileşim ve bilgi üretimiyle doğrudan ilişkili bir araştırma alanı olduğunu ortaya koyar. Onun çalışmalarında sanat ve akademi arasındaki sınırlar silinir; her eser aynı zamanda bir düşünce formu ve araştırma çıktısı olarak değerlendirilir. Sanatçının üretimleri, yalnızca estetik değer taşıyan nesneler değil; aynı zamanda kültürel mirası sorgulayan, dönüştüren ve yeniden kuran düşünsel yapılar olarak okunmalıdır.

Kaynaklar

- Helvacıkara, F. T. (2025, April 25). *Sanatçının Gezme Tutkusu ve Üretimine Etkisi Üzerine Bir Röportaj* (Yayınlanmamış Röportaj). Röportaj Yapan; Fidan Tonza Helvacıkara.
- Özel, A. (1988). Adak. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/adak>
- Özdemir, M. (2008). Camdan kule yapmak. İçinde L. Dilbaş (Sanatçı), *Ordan Değil Burdan sergi kataloğu*. Ege Üniversitesi, Kampüs Kültür Merkezi Sanat Galerisi.
- Smits, J. (2024, Ocak 10). *Thaipusam Festivali Malezya 2025*. Travel Begins at 40. <https://www.travelbeginsat40.com/event/thaipusam-festival/>
- Tizgöl, K. (2008). (Lale Dilbaş'ın Ordan Değil, Burdan sergisi üzerine değerlendirme). İçinde L. Dilbaş (Sanatçı), *Ordan Değil Burdan sergisi kataloğu*. Ege Üniversitesi, Kampüs Kültür Merkezi Sanat Galerisi.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: Sanatçı Arşivi.

Görsel 2: Sanatçı Arşivi.

Görsel 3: Dilbaş, L. (2006). “Joker”, “İyi, Kötü, Çirkin” Kişisel Sergi, 2006, İş Konak Sanat Galerisi, İzmir, <https://laledilbas.org/seramik-sergisiizmir/>

Görsel 4: Dilbaş, L. (2006). “Kapıcı” (sol) ve “Sinsi Bilge” (sağ), “İyi, Kötü, Çirkin” Kişisel Sergi, 2006, İş Konak Sanat Galerisi, İzmir. <https://laledilbas.org/seramik-sergisiizmir/>

Görsel 5: Dilbaş, L. (2014). “Attendance”, 2014. “Meeting” Karma Sergi, Kuching, Malezya. <https://laledilbas.org/meeting-karma-sergi/>

Görsel 6: Dilbaş, L. (2014). “Sumatra”, “Closed Art Exhibition”, Karma Sergi, Kuching, Malezya. <https://laledilbas.org/closed-art-exhibition/>

Görsel 7: Dilbaş, L. (2014). “IBAN Sport 89 RM”, 1. “Miras” Seramik Sergisi, Bilecik. <https://laledilbas.org/2014-1-seramik-sanati-egitimi-konferansi-miras-seramik-sergisi-bilecik-tr/>

Görsel 8: Dilbaş, L. (1999). “Marching On”, V.M. Sanat Galerisi, Karaçi, Pakistan, <https://laledilbas.org/marching-on-cam-sergisi/>

Görsel 9: Dilbaş, L. (1999). Marching On, V.M. Sanat Galerisi, Karaçi, *Pakistan*. <https://laledilbas.org/marching-on-cam-sergisi/>

Görsel 10: Dilbaş, L. (2008). Ordan Değil Burdan, Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, İzmir. <https://laledilbas.org/ordan-degil-burda-izmir/>

Görsel 11: Dilbaş, L. (2008). Ordan Değil Burdan, Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, İzmir. <https://laledilbas.org/ordan-degil-burda-izmir/>

Görsel 12: Dilbaş, L. (2021). Nezi, Dünya Sanat Günü Karma Sergisi, Dibeklihan, Bodrum. <https://laledilbas.org/2021-dunya-sanat-gunu-karma-sergi-dibeklihan-bodrum-tr/>

Görsel 13: Dilbaş, L. (2018). Cococola Men, Galeri A, İzmir. <https://laledilbas.org/2018-alternate-karma-sergi-galeri-a-izmir-tr/>

Görsel 14: Dilbaş, L. (t.y.). Lolipop Man, K2 Galeri, İzmir. <https://laledilbas.org/yol-yolcu-yolculuk/>

Görsel 15: Dilbaş, L. (2019). De Houtkust en Sören Sieg, Vroenhof, Hollanda, <https://laledilbas.org/2019-de-houtkust-en-soren-sieg-video-art-vroenhof-nl/>

Görsel 16: Dilbaş, L. (2018). Nokta ve Çizgi, TaşEV 365 Sanat Galerisi, Lefkoşa, KKTC, <https://laledilbas.org/2018-nokta-ve-cizgi-karma-sergi-tasev-365-sanat-galerisi-lefkosa-kkctc/>

BÖLÜM 4

TOPRAKTA İZ BIRAKANLAR: SANAT VE BİLGİNİN İZİNDE FÜSUN ÇÖVENOĞLU

Firdevs Müjde GÖKBEL YAVUZOĞLU ¹

GİRİŞ

Hayat, sonsuz bir yolculuktur. Sanatçı ise; bu sonsuz yolculukta yapıtlarıyla iz bırakan, yaşadığı toplumun sorunlarını içselleştiren, duysarsız kalamayan, eserleri üzerinden önemli mesajlar veren kişilerdir. Söz konusu mesaj kimi zaman bir şiirin mısralarında, dalıp gidilen bir şarkıda, izlemekten alıkonulamayan bir resimde, heykelde ya da seramiktedir.

Her dalı ayrı bir öneme sahip olan sanat disiplinlerinden seramik, neredeyse uygarlık tarihi kadar eski, kadim bir sanattır. İnsanoğlunun ellerinde hayat bulan, şekilden şekle giren bu büyümlü malzeme, geçmişle günümüz arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Asırlardır gündelik hayatı kolaylaştırmasının yanında güçlü bir sanatsal ifade aracı olmuştur. Kendi ruhundan bir parçayı kilin ruhuna hapseden sanatçı, onu izleyicisiyle buluşturduğunda büyük bir misyonu yerine getirmenin haklı gururunu yaşamaktadır. Pişirildiğinde son derece dayanıklı hale gelen, günümüz teknolojisinde uzay araçlarında dahi kullanılmakta olan seramik bir taraftan çok narindir. Kırılganlığı onu şekillendiren sanatçısı için son derece hassas bir durum olan bu sanat, yine de vazgeçilemez, meydan okumalarla dolu bir dinamizm sergiler.

Toprakta iz bırakan kıymetli sanatçılardan biri de Füsun Çövenoğlu' dur. Araştırmamızın izleyen bölümünde uzun yıllardır çamurla iç içe geçen hayatında

¹ Doç., Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, mgokbel@kastamonu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2034-9061

Kaynaklar

- Çalışkan Güneş, P. (2020). Kaligrafi ve seramik sanatındaki yeri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 73, 1455–1467.
- Çoruh, E., & Atalan, D. N. (2023). Art deco sanat akımı ile “bulut” ve “çintemani” motiflerinin yeni tasarımlarda kullanımı. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (32), 125-140.
- Demir Oransay, L. (2012). Geleneksel Türk el sanatlarının çağdaş Türk seramik sanatına yansımaları. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 1 (3), 13-21.
- Hayırsver, B. (2020). Geleneksel el sanatlarında kullanılan çintemani motifive seramik sanatına yansımaları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (50), 9-22.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1.** Çoruh, E., & Atalan, D. N. (2023). Art deco sanat akımı ile “bulut” ve “çintemani” motiflerinin yeni tasarımlarda kullanımı. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (32), s.130.
- Görsel 2.** <https://tr.pinterest.com/pin/105271710033415983/>
- Görsel 3.** Demir Oransay, L. (2012). Geleneksel Türk el sanatlarının çağdaş Türk seramik sanatına yansımaları. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 1 (3), s.19
- Görsel 4.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 5.** Çalışkan Güneş, P. (2020). Kaligrafi ve seramik sanatındaki yeri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 73, s. 1371, 1372
- Görsel 6.** Çalışkan Güneş, P. (2020). Kaligrafi ve seramik sanatındaki yeri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 73, s. 1371, 1372
- Görsel 7.** Çalışkan Güneş, P. (2020). Kaligrafi ve seramik sanatındaki yeri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 73, s. 1371, 1372
- Görsel 8.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 9.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 10.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 11.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 12.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 13.** Sanatçı Kişisel Arşivi
- Görsel 14.** Sanatçı Kişisel Arşivi

BÖLÜM 5

“İNSAN VE ÖTESİ” İBRAHİM T. DURAT’IN SERAMİK HEYKELLERİNDE ESTETİK VE YARATIM SÜRECİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

M. Berrin KAYMAN¹

GİRİŞ

İbrahim Tayfun Durat (1950-2009), yaşamı boyunca yüksek mimar ve endüstriyel ürün tasarımcısı kimliklerinin yanı sıra, seramik malzemeyi özgün sanatsal bir ifade aracı olarak kullanan çok yönlü bir sanatçıydı. Durat’ın seramik heykel alanındaki yetkinliği ve kendine özgü üslubu, onu çağdaş Türk seramik sanatında önemli bir konuma yerleştirmiştir. Ancak, akademik bir seramik eğitimi almamış olması, mesleki çevrelerde geniş kitlelerce tanınmasının önünde bir engel teşkil etmiştir. Sanatçının muzip ve düşündürücü kişiliği, eserlerine de yansımış; izleyiciyi hem zihinsel bir sorgulamaya davet etmiş hem de farklı düşünsel dünyalara yönlendirmiştir.

Durat’ın kendi kaleminden çıkan otobiyografisi, onun çok yönlü kişiliğini ve sanat yaşamının önemli dönüm noktalarını detaylandırmaktadır: “Bir varmış, bir yokmuş. Az geçmiş, öz geçmiş. 1950’de İstanbul’da doğdu. İlk ve orta öğretiminde plastik sanatlara olan yoğun ilgisi sonucunda, 1970’te yüksek öğrenim için girdiği Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde bu ilgisini geliştirme olanağı buldu. Temel Sanat Eğitiminde Bedri Rahmi Eyüboğlu ve İsmail Oygur, tasarımda Önder Küçükerman’ın öğretilerinden yararlandı. 1974’te Eczacıbaşı seramik fabrikalarında Sadi Diren atölyesinde çalıştı. Aynı yıl Yüksek Mimar ve Endüstri Ürün Tasarımcısı olarak diplomasını aldı. Askerlik döneminde dahi mesleki çalışmalarını sürdürdü; 1975’te Orduvevi Genel Toplantı Salonu ile Jandarma Komando Birliği Kışlası tesislerini tasarladı. 1976 yılın-

¹ Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Seramik ve Cam Bölümü, mbkayman@comu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1046-1471

çimlendirme yöntemleri ve malzemeleri deneyerek başarı ile kullanabilmiş olan Durat, genç sayılabilecek bir yaşta hayata gözlerini yummasaydı, daha pek çok eser üretebilecek yetenek ve potansiyele sahipti. Yaşadığı 59 yıllık hayatında, bizlere öğretmiş oldukları ile, anılarımızda yaşamaya devam edecektir.

Kaynaklar

İbrahim T. Durat Arşivi

Görsel Kaynakçası

Görsel 1. “Dünyasız uzaylının günlüğü” Eskiz. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 2. “Dünyasız uzaylının günlüğü” Sırlı seramik pano. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 3. “İbrahim T. DURAT ve M. Berrin KAYMAN” Seramik pano çalışırken. M.Fatih KARAGÜL arşivi.

Görsel 4. İbrahim T. DURAT, Eskiz ve eser görseli. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 5. İbrahim T. DURAT, Eskiz. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 6. İbrahim T. DURAT, Seramik Büst. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 7. İbrahim T. DURAT, Eskiz. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 8. İbrahim T. DURAT, Seramik Form. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 9. İbrahim T. DURAT, Eskiz. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 10. İbrahim T. DURAT, “Sessiz Fırar” Eskiz çalışmaları. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 11. İbrahim T. DURAT, “Sessiz Fırar” Seramik Heykel, A yüzü. İbrahim T. DURAT portfolyodan alınmış fotoğraf. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

Görsel 12. İbrahim T. DURAT, “Sessiz Fırar” Seramik Heykel, B yüzü. İbrahim T. DURAT portfolyodan alınmış fotoğraf. M.Berrin KAYMAN’a ait kişisel arşiv.

*Kullanılan eser fotoğraflarının orijinalleri, sanatçının ailesine ait koleksiyonda korunmaktadır.

BÖLÜM 6

SERAMİK SANATINDA ANLATIMCI BİR ÜSLUP: NASİP İYEM'İN ESERLERİ

Memduha Candan GÜNGÖR¹

“İnsanoğlumun, üzerini basit aletlerle çizdiği alfabeyi, sonra savaş ve barışlarla yazdığı kili, evrensel bir form diliyle kadımı anlatan bir sanatçıdır”
Ümit İyem².

GİRİŞ

Anadolu tarihinde işlevsel ve sanatsal boyutuyla büyük bir yer tutan seramik, bu coğrafyada her dönemde kullanılan kadim bir malzeme olmakla kalmamış, bu topraklarda geniş bir kültür yaratmıştır. Türk seramik sanatı, Anadolu’nun zengin arkeolojik seramik buluntularının ve geleneksel seramik sanatının izinde, Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte açılan okullarda verilen eğitimlerle yetişen sanatçı, tasarımcı ve akademisyenlerin katkılarıyla çağdaş bir bakış açısı kazanarak gelişimini sürdürmüştür (Güngör, 2023: 227).

Çağdaş Türk Seramik Sanatının gelişmesinin Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte hızlı bir ivme kazandığı görülmektedir. Sanat alanında verilen eğitim Güzel Sanatlar Akademisi’nin açılmasıyla çağdaş bir anlayışla devam etmiştir. O dönemde Avrupa’da eğitim alan ve yurda dönen sanatçılar kendi alanlarında yeni bakış açıları kazanarak dönmüşlerdir. Ayrıca, Akademi’de, Avrupa’dan gelen eğitim görmüş akademisyenler de farklı sanat anlayışlarıyla Batı’ya dönük bir eğitim sürdürmüştür ve Türkiye’de yapılan sanat eğitimine ve sanatın gelişmesine büyük

¹ Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, candan.gungor@deu.edu.tr, ORCID iD iD: 0000-0002-4850-7447

² Ümit İyem ile yazılı görüşme.

Nasip İyem, ülkesinin arkeolojik ve geleneksel birikiminin ışığında, kendi çağında seramik sanatına yeni bakış açıları getirmiş, çağının öncü sanatçılardan biridir. Döneminin plastik sanatlara, özellikle seramiğe olan bakış açısıyla değerlendirildiğinde İyem'in heykelleri zamansızdır.

Son söz Nasip İyem'in:

“Ölüm tüm insanlar içindir. Ama sanatçılar diğer kişilerden daha farklı olarak ölümsüzleşebiliyorlar. Sanatımı çok sevdim ve çok mutlu yaşadım”.

Önemli Not: *Bu araştırmanın gerçekleşmesinde bana kitap ve belge yollayarak yazıma katkıda bulunan, Sayın Nasip İyem ile ilgili görüşlerini, düşüncelerini paylaşan Sayın Ümit İyem'e, Sayın Osman Nuri İyem'e ve Evin Sanat Galerisi yönetimine sonsuz teşekkürlerimi sunarım*

Kaynaklar

- Artun, D. Çetin, Ş. Satıcı, E. E. Meşher Sanat Galerisi, “Ben-Sen-Onlar, Sanatçı Kadınların Yüzyılı” Sergi Kataloğu, MAS Matbaacılık, İstanbul, 2021.
- Bakla, E. “İstanbul'un 100 Çini ve Seramik Sanatçısı”, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2010
- Diren, S. “50 Yılda Seramik”, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, Sayı: 8, İstanbul, 1974
- Erbay Aslıtürk, G. 20. Yüzyılda Türk Seramik Sanatı, Gece Kitaplığı, 2014
- Evin Sanat Galerisi Arşivi
- Güngör, M., C. “Cumhuriyet'in Öncü Seramik Sanatçıları”, 5. Uluslararası 29 Ekim Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu, 29 EKİM KİTAP:pdf, Adana, 2023
- Güngör, M., C. İyem Ailesi ile Yazılı Görüşme, İzmir, 2025
- Güngör, M., C. Mehmet Tüzüm Kızılcan ile Görüşme, İzmir, 2025
- Günyaz, A. Sanatçılarla Anılar Geride Kalanlar, Kaynak Yayınları, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 2014
- İyem, N. Nasip İyem, Kilim Ofset, İstanbul, 1992
- Kırca, A. D. Ve Mete, M. Türk Seramik Sanatı, Graphis Matbaası, İstanbul, 2007
- Yazarı çeşitli. Türk Sanatları “SERAMİK”, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A. Ş. Yayınları, İstanbul, 2016
- Yılmaz, E. Modern/Çağdaş Seramik Sanatı: Türkiye'de Seramiğin Öyküsü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara, 2019

Görsel Kaynakça

Görsel 2: Evin Sanat Galerisi Arşivi.

Görsel 3: Kaynak: Fotoğraf: M. Candan Güngör, 2019.

Görsel 4: Kaynak: “Ben-Sen-Onlar, Sanatçı Kadınların Yüzyılı” Sergisi Kataloğu, MAS Matbaacılık, s: 68, İstanbul, 2021).

Görsel 5: Kaynak: Fotoğraf: M. Candan Güngör, 2022.

Görsel 6: Kaynak: Evin Sanat Galerisi Arşivi.

Görsel 7: Kaynak: Fotoğraf: M. Candan Güngör, 2023.

Görsel 8: Kaynak: Fotoğraf: M. Candan Güngör, 2025.

Görsel 9: Kaynak: Nasip İyem Kitabı, 1992: 51.

Görsel 10: Kaynak: Evin Sanat Galerisi Arşivi

Görsel 11: Kaynak: Fotoğraf: M. Candan Güngör, 2022.

Görsel 12: Kaynak: Evin Sanat Galerisi Arşivi.

BÖLÜM 7

PETER VOULKOS'UN SOYUT DIŞAVURUMUNDAKİ İLKELCİ TAVIR

Onur FINDIK¹

GİRİŞ

Sanat tarihi açısından bakıldığında seramik genellikle dini ve gündelik işlevsel bir zanaat ürünü olarak değerlendirilmiştir. Ancak 20. yüzyılın ortalarında bu algı değişmeye başlamış ve seramik, plastik sanatların bir parçası olarak sanatsal bir ifade alanı kazanmıştır. Bu dönüşümün öncülerinden biri olan Yunan kökenli Amerikalı sanatçı Peter Voulkos, seramiği yalnızca bir zanaat malzemesi olmaktan çıkarıp, bireysel ve soyut bir ifade aracı hâline getiren radikal yaklaşımlarıyla dikkat çekmiştir. Voulkos'un sanat pratiği, özellikle 1950'li yıllarda Amerika'da etkili olan Soyut Dışavurumculuk (Abstract Expressionism) akımıyla yakından ilişkilidir. Bu akım, sanatçının içsel dünyasını, rastlantısallığı ve bedensel jestleri ön plana çıkararak ifade etmesini teşvik eden bir anlayışa sahiptir. Voulkos da bu anlayışı seramik formlara aktararak, gelenekselleşmiş tanımları yıkma cesaretini göstermiştir. Onun eserlerinde geleneksel anlatım biçimlerinden ziyade süreç, hareket ve malzemeye doğrudan rastlantısal müdahale ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle onun sanatında kilin şekillendirilme süreci performatif bir eyleme dönüşmektedir. Sanatçının bu deneysel yaklaşımında, ilkel toplulukların soyutlama anlayışının ve üretim biçimlerinin izleri hissedilmektedir. Bu bağlamda, onun sanatı sadece biçimsel bir dönüşüm değil, aynı zamanda tarihsel ve kültürel bir sorgulamaya alan açmaktadır. Bu nedenle ilkel kültür ve modern sanatta-ki ilkelci tavır arasındaki ilişkiden yola çıkarak Voulkos'un eserlerini incelemek gerekmektedir.

¹ Öğr. Gör. Dr., Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, onur.findik@usak.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1469-9513

Voulkos'un genellikle kapalı olan üretim sürecini sanatının bir parçası haline getirmesi de bu çalışmanın ortaya koyduğu varsayımı güçlendirmektedir. İlkel pratiklerde nesneler beden, jest ve hareket gibi unsurlarla bir araya gelerek büyük bir anlamın parçası haline gelmektedirler. Bu nedenle Voulkos'un kil ile gerçekleştirdiği üretim süreci, ilkel ritüellerde görülen nesne-beden-jest üçlünün çağdaş bir yorumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Voulkos'un ortaya koyduğu bu eylem biçimi 1960 sonrası Amerikan sanatının yapısalcı yaklaşımı ile paralellikler göstermektedir. Bu noktada Voulkos'un üretim biçimi, hem Jackson Pollock'un performatif yaklaşımı hem de Landart akımının **üretim süreci ve ham malzemeye yaklaşımı üzerinden ilkel zihin ile kurulan iletişim biçimleriyle ortak noktalara sahiptir**. Bütün bu etkenler Voulkos'un sanat yapma pratiğinin, malzemenin, imgelemin, soyutlamanın, eylemin ve bedenin bir araya gelerek ortaya çıkardığı ritüellerle benzerlikler taşıdığını göstermektedir. Ancak onu özgün kılan unsur, primitif estetiği biçimsel düzlemde taklit etmek yerine, insanın kolektif hafızasındaki ilkel kalıntıları çağdaş bir dilde yeniden üretmesidir.

KAYNAKÇA

- Antmen, A. (2017). 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Danto, A. C. (2013). Sanat Nedir. (Z. Baransel, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Fischer, E. (2015). Sanatın Gerekliliği. (C. Çapan, Çev.) İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Gombrich, E. H. (1980). Sanatın Öyküsü. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Geist, S. (1985). Brancusi. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Laude, J. (1985). Paul Klee. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Lewis-Williams, J. D. (2019). Mağaradaki Zihin. (T. Esmer, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Levin, G. (1985). American Art. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Levy-Bruhl, L. (2006). İlkel İnsanda Ruh Anlayışı. (O. Adanır, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Lévy-Bruhl, L. (2016). İlkel Toplumlarda Mistik Deneyim ve Simgeler. (O. Adanır, Çev.) İstanbul: Doğu Batı Yayınları.
- Lynton, N. (1982). Modern Sanatın Öyküsü. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Malinowski, B. (1990). Büyü, Bilim ve Din. (S. Özkal, Çev.) İstanbul: Kabaalıcı Yayınevi.
- Maurer, E. (1985). Dada and Surrealism. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Örnek, S. V. (1995). 100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Perchuk, A. J. (2007). Time in Mid-Twentieth Century Ceramics. American Art, 21(1), 10
- Radcliffe-Brown, A. R. (2020). İlkel Toplumun Yapısı ve İşlevi. (U. Selvi, Çev.) Ankara: Dorlion Yayınları.
- Rosenstock, L. (1985). Leger "The Creation of the World". W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Sewell, Darrel; Mitchell, Ivy L. Barsky; Leigh, Kelly (1991). Contemporary American Crafts. Phi-

- Philadelphia Museum of Art Bulletin, 87, 11.
- Shiner, L. (2017). Sanatın İcadı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Uys, J. (Yazar), & Uys, J. (Yöneten). (1980). Gods Must Be Crazy [Sinema Filmi]. Güney Afrika Birliği: 20th Century Fox.
- Wilkinson, A. G. (1985). Lipchitz, Epstein and Gaudier-Brzeska. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Wilkinson, A. G. (1985). Henry Moore. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Varnedoe, K. (1985). Abstract Expressionism. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- Varnedoe, K. (1985). Contemporary Exploration. W. Rubin, Primitivism in 20th Century Art: Affinity of the Tribal and the Modern . New York: The Museum of Modern Art.
- İbeş, G. (2020, 04 02). Independent Türkçe. Avrupa ve Amerika'nın Karanlık Tarihi: 'İnsan Hayvanat Bahçeleri' 05 02, 2025 tarihinde <https://www.indytrk.com/node/156991/ya%C5%9Fam/avrupa-ve-amerikan%C4%B1n-karanl%C4%B1k-tarihi-insan-hayvanat-bah%C3%A7eleri> adresinden alındı
- Peter Voulkos. (2025, 05 18). Getty Center: <http://blogs.getty.edu/pacificstandardtime/explore-the-era/archives/i166/> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. 05 01, 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>: adresinden alındı.
- Voulkos: the Breakthrough Years. (2017). 05 18, 2025 tarihinde Museum of Arts and Design: <https://madmuseum.org/exhibition/voulkos> adresinden alındı
- Voulkos: The Breakthrough Years. (2017). 05 18, 2025 tarihinde Smithsonian American Art Museum: <https://americanart.si.edu/exhibitions/voulkos> adresinden alındı
- Voulkos Labels Collated. (2017). 05 17, 2025 tarihinde infoceramica: https://www.infoceramica.com/wp-content/uploads/2017/01/Voulkos_Labels_Collated.pdf adresinden alındı

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. <https://madmuseum.org/exhibition/voulkos>
- Görsel 2. <https://madmuseum.org/exhibition/voulkos>
- Görsel 3. <http://blogs.getty.edu/pacificstandardtime/explore-the-era/people/peter-voulkos>
- Görsel 4. <https://americanart.si.edu/exhibitions/voulkos>

BÖLÜM 8

MARTA KLONOWSKA: CAM İLE SESSİZ OLANI GÖRÜNÜR KILMAK

Pınar GÜZELGÜN HANGÜN¹

GİRİŞ

Sanat tarihi, insanın kendini ifade etme biçimlerinin zaman içinde geçirdiği dönüşümleri gözler önüne serer. İlkel ritüellerden klasik ustalığa, modernizmin kuralsız arayışlarından postmodern deneyimlere kadar sanat, biçim ve içerik açısından sürekli bir evrim içinde olmuştur. Bu süreçte, resim, heykel ve seramik gibi geleneksel sanat disiplinleri uzun süre belirli teknik normlara, estetik değerlere ve malzeme sınırlamalarına bağlı kalmıştır. Ancak özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren, disiplinlerarası etkileşimler ve teknolojik gelişmelerle birlikte, sanatın ifade biçimleri giderek çeşitlenmiş ve özgürleşmiştir. Resim ile heykelin birleştiği hibrit formlar, dijital teknolojilerin geleneksel malzemelerle harmanlandığı yeni anlatım biçimleri, sanatçıların hem teknik hem de kavramsal düzeyde daha derinlikli ve çok katmanlı işler üretmesine olanak tanımıştır. Bu dönüşüm, yalnızca biçimsel değil, aynı zamanda düşünsel bir genişleme yaratarak sanatın toplumsal, kültürel ve felsefi bağlamlardaki ifade gücünü de artırmıştır.

Bu dönüşüm süreci, figüratif sanatın önemli temalarından biri olan hayvan temsillerine de yansımıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında, hayvan heykelleri uzun süre çağdaş sanatın ana akım tartışmalarından dışlanmış; klasik, natüralist ya da soyut formlarda üretilen hayvan figürleri, estetik açıdan muhafazakâr ve ideolojik olarak yüzeysel kabul edilmiştir. 19. yüzyılın önde gelen hayvan heykel-tıraşları sanat tarihinde kendilerine yer bulmuş olsalar da, savaş sonrası dönemde

¹ Doç, Sakarya Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, pguzelgun@sakarya.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-7620-2253

Sonuç olarak Marta Klonowska'nın sanatı, tarihsel referansları çağdaş bağlamda yeniden kurgulayan, materyal ile düşünce arasında güçlü bir köprü kuran ve izleyiciyi bu köprüünün üzerinde çok katmanlı bir yolculuğa çıkaran bir anlatı estetiği sunar. Onun üretimi, sanatın yalnızca görüleni değil, görünmeyeni de işaret edebileceğini; yalnızca geçmiş hatırlatmakla kalmayıp, onu yeniden anlamlandırabileceğini göstermektedir. Bu yönüyle Klonowska, çağdaş cam sanatında kavramsal derinliğiyle öne çıkan, disiplinler arası düşünceyi pratiğe dönüştürebilen öncü bir sanatçıdır.

Kaynaklar

- Birinci, A., & Feyzoğlu, T. E. (2022). Geri dönüşüm kavramının sanat ile cam malzeme üzerinden değerlendirilmesi. *İdil*, 11 (98), 1425–1433. <https://doi.org/10.7816/idil-11-98-02>
- Elsayed, J. (2023, Aralık 14). Conversation with the Polish artist Marta Klonowska: Celebrating her new exhibition “Movements” at the Finnish Glass Museum. *UrbanGlass*. <https://urbanglass.org/glass/detail/conversation-with-the-polish-artist-marta-klonowska-celebrating-her-new-exhibition-movements-in-the-finnish-glass-museum>
- Feuß, A. (2015, Aralık). Marta Klonowska: “My glass animals open up a new reality”. *Porta Polonica – Atlas of Remembrance Places*. <https://www.porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/marta-klonowska-my-glass-animals-open-new-reality?page=3>
- Habatat Now. (2021, Haz. 7). *Habatat Now presents artist Marta Klonowska* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=pJFa3tQTu0Q>
- Glasstress. (t.y.). Marta Klonowska. <https://glasstress.org/my-product/marta-klonowska/#1482314626436-0d1da5c7-e28ac6e7-55d0daf1-bdc7>
- Tognon, C. (Ed.). (2004). *Marta Klonowska*. Caterina Tognon Arte Contemporanea. <https://www.caterinatognon.com/artists/marta-klonowska>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Yazar Arşivi, Corning Glass Museum, Corning, NY, 2019
- Görsel 2: <https://elisomundodelarte.blogspot.com/2015/06/marta-klonowska.html>
- Görsel 3. <https://www.youtube.com/watch?v=pJFa3tQTu0Q>
- Görsel 4. <https://www.porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/marta-klonowska-my-glass-animals-open-new-reality?page=3#lg=2&slide=15>
- Görsel 5. <http://www.everythingis-art.com/2013/07/recommended-artist-marta-klonowska.html>
- Görsel 6. <https://www.porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/marta-klonowska-my-glass-animals-open-new-reality?page=3#lg=2&slide=0>
- Görsel 7. <https://www.porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/marta-klonowska-my-glass-animals-open-new-reality?page=3#lg=2&slide=12>
- Görsel 8. <https://www.porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/marta-klonowska-my-glass-animals-open-new-reality?page=3#lg=2&slide=12>
- Görsel 9. <https://glasstress.org/my-product/marta-klonowska/#1482314626436-0d1da5c7-e28ac6e7-55d0daf1-bdc7> - <http://www.everythingis-art.com/2013/07/recommended-artist-marta-klonowska.html>
- Görsel 10. <https://glasstress.org/my-product/marta-klonowska/#1482314626436-0d1da5c7-e28ac6e7-55d0daf1-bdc7>

BÖLÜM 9

TOPRAĞIN HAFIZASINDA YOLCULUK: BETÜL AYTEPE SERİNSU'NUN SANATSAL İFADESİ VE SANATÇI KİMLİĞİ

Senanur DODEVSKİ¹

GİRİŞ

Pişmiş toprak ürünler; hayatımızın her aşamasında zanaat veya sanat yoluyla, geleneksel, sanatsal veya teknolojik açıdan karşımıza çıkmaktadır. İhtiyaçlar doğrultusunda insanoğlunun varoluşuyla ortaya çıktığını belirten kimi kaynaklar, pişmiş toprak buluntuların insanlık tarihiyle neredeyse yaşıt olduğunu varsayabilmektedir. Günümüzde genel adıyla seramik; kullanılan mutfak eşyaları, sanat eserleri, heykeller, geleneksel açıdan bakıldığında zanaat üretimleri dışında; ileri teknoloji alanlarında da yerini alarak çok yönlü ve daima ihtiyaç duyulabilecek potansiyelde bir malzemedir (Aytepe Serinsu, 2022: 79-80).

Sanat; ulusal ve uluslararası platformlarda, geleneksel tanımların dışında çok yönlü anlatım ve sunumların kullanılması ile farklı ve yeni özelliği taşımaktadır. Yapıtlar disiplinlerin ortak kullanıldığı bir bütünlüğü sergilemektedir. Malzeme, teknik, teknoloji gibi faktörlerin de sanatın içinde yer almasıyla disiplinler arası bağ kurularak, ortak bir dil oluşmuştur. Özellikle teknolojik buluş ve gelişmelerin hız kazandığı son dönem yapıtlar incelendiğinde bir sanatçının; disiplinler arası etkileşimini, alternatif malzemelerin felsefi düşünce çerçevesinde yapıttaki uyum arayışını estetik kaygıyla çözümlemeye gayret ettiği görülmektedir. Bugünün sanatçısı, yapıtın kuramsal çerçevesini güçlendirmek için malzeme kullanımında sınırların dışına çıkarak teknolojinin çeşitli olanaklarını sanatsal uygulamalarında kullanmaktadır (Aytepe Serinsu, 2015).

¹ Öğr. Gör., Bursa Uludağ Üniversitesi, İznik Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, senanur@uludag.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6272-8107

Üniversitede Seramik Öğretmenliği programını kazandığında, aile üyelerinden bazıları “çamur profesörü mü olacaksın?” derken; üzerinden geçen 28 yılın sonunda bu cümle adeta bir kehanete dönüşmüştür. Hiç tanımadığı dedesinin Avanos’ta çömlekçi oluşu, annesinin ifadesiyle “genlerden alınmış, atalarına çekmişsin kızım” sözüyle içsel bir yankı bulur. Ankara doğumlu Betül Aytepe Serinsu’nun köklerine dönerek Kapadokya’ya yerleşmesi, onun yaşam ve sanat pratiğinde iç içe geçen katmanların bir yansımasıdır.

Sanatçının üretimleri yalnızca bir nesne veya estetik bir formdan ibaret değildir; aynı zamanda belleğe, aidiyete, göçebelige, kimliğe ve kadına dair çok katmanlı sorgulamalar içerir. Serinsu’nun sanat anlayışı, klasikle çağdaş arasında salınan bir dengeye sahiptir. Hem yerel olanı hem evrensel dili kapsayan bu yaklaşım, onu özgün ve etkileyici kılan en temel unsurlardandır.

Bu çalışma ile Betül Aytepe Serinsu’nun sanatsal kimliğine, üretim süreçlerine, biçimsel ve kavramsal tercihleriyle örülmüş eserlerine ışık tutulmuştur. Seramikten cama, gelenekselden dijitale uzanan çok yönlü pratiği; sanatçının hem içsel yolculuğunun hem de yaşadığı coğrafyanın bir izdüşümü olarak okunabilir. Bu bağlamda Serinsu’nun sanatı, yalnızca bir anlatı değil; aynı zamanda bir tanıklık, bir iz ve bir çağrıdır.

Kaynaklar

- Ayaydın, A. (2016). Sanatın doğası, doğanın sanatı ve günümüz sanat eğitiminde doğanın yeri. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(14), s. 65-74. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/367683>
- Aytepe Serinsu, B. (2024). Plastik sanatlar alanında seramik ve cam üzerine yaklaşımlar 3. H. S. Mutlu ve F. Geçen (Ed.), Akademisyen Kitabevi.
- Aytepe Serinsu, B. (2022). Hindistan’da çay kültürü ve terakota bhar fincanları. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 8(1), s. 67-82. Erişim adresi: <https://doi.org/10.46641/medeniyetsanat.1058433>
- Aytepe Serinsu, B. (2022). “Kapadokya Cam Sergisi Üzerine Sanatçı Söylemi”, Röportaj.
- Aytepe Serinsu, B. (2016). *Stories Sergi Kataloğu*
- Aytepe Serinsu, B. (2015). *Lazer aşındırma teknolojisi ile seramik sanatında çağdaş uygulamalar*. 2. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyum ve Çalıştayı, Disiplinlerarası Tasarım. 27-29 Nisan 2015, Başkent Üniversitesi.
- Aytepe Serinsu, B. (2010). Lyric Integration Sergisi Üzerine Sanatçı Söylemi”, Röportaj
- Barrett, T. (2012). *Neden bu sanat? Çağdaş sanatta estetik ve eleştiri*. (E. Erment. Çevirmen; 2. Baskı). Hayalperest Yayınevi. (Orijinal yayın tarihi 2008)
- Bengü, D. (2024). *Mimarlık ve demokrasi: temsil ötesi teoriler ve mekânsal normlar*. 15. Uluslararası Bilimsel Çalışmalar Kongresi (UBCAK). 26-27 Aralık 2024, Erişim adresi: https://kongre.akademikiletisim.com/files/ubcak15/ubcak15_ozet_kitabcigi.pdf
- Şişman, A. (2011). *Sanata ve sanat kavramlarına giriş*. Literatür Yayınları: 608. (Orijinal yayın tarihi 2006)

Görsel Kaynakça

Görseller, Betül Aytepe Serinsu’nun kişisel arşivinden alınmıştır.

BÖLÜM 10

DANTELEŞEN TOPRAK: SERAMİK SANATÇISI NAOKİ KATO VE ESERLERİ

Seyhan YILMAZ ¹

GİRİŞ

Tarihin erken devirlerinden bu yana toprak, insanoğluna hep hizmet etmiştir. Yetiştirdiği gıdaların yanı sıra içinde barındırdığı zengin mineraller ve değerli madenler sayesinde insanoğlu onu işleyip çeşitli şekillerde kullanmıştır. Erken devirlerde işlenmeden ham haliyle kap kacak üretimi için kullanılan toprak günümüzde estetik anlayışın da ifade edildiği bir malzeme olmuştur. Söz konusu malzemenin daha başarılı neticeler vermesi için zengin içeriğe sahip çeşitleri ortaya konmuştur. Madenciler, jeologlar, malzeme bilimcileri ve sanatkarların çabalarıyla içeriği zenginleştirilen toprak, farklı alanlarda hizmete sunulmuştur. Bu yönüyle earthenware, stoneware, porselen, seramik, çömlek, çini ve ileri derece seramikler gibi çeşitlenerek çoğalmış, bunlara farklı içerikler de eklenerek ışık geçirgen, elektriksel ve yarı iletken seramikler gibi özelliklerle kullanım alanı yaygınlaşmıştır.

Temelde toprağın, suyun ve ateşin dönüşümüne dayalı bu kadim sanatta malzeme, sanatçının teknik ustalıklarıyla yeni boyutlara taşınmıştır. Her sanatçı, bireysel özgün reçetesini, seçmiş olduğu biçimlendirme şekli ve ele aldığı kavramsal yaklaşımlarla toprağı adeta başka boyutlara taşımıştır. Sanatçıların, malzemeyle kurdukları özgün girişimler, deneyler ve geliştirmiş oldukları bireysel tekniklerle seramik sanatının sınırları geniş perspektiflere açılmıştır. Bu bağlamda, Japon seramik sanatçısı Naoki Kato'nun, seramik eserlerinde kullandığı kilin içeriği,

¹ Prof., Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, syilmaz@kastamonu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-9425-173X

Kato'nun eserleri sadece dekoratif değil, aynı zamanda eleştirel ve kavramsal bir sanat formu olarak da var olabileceğini kanıtlamaktadır.

Naoki Kato, kişisel atölyesinde fonksiyonel ve artistiktik ürünler ortaya koymaktadır. Sanat serüveninde artistik çalışmalarına dolmalık biberlerin farklı yorumları ve kavramsal içerikleriyle başlamıştır. Ardından olağanüstü ince ve narin yapısal inşalarla sanatsal başarıya imza atmıştır. Eserlerini genel olarak “Doğanın Çalışmaları” olarak adlandırmış esinlendiği alanları da kendi içinde “Doğanın Eserleri Yapılar” “Doğanın Eserleri Çiçekler” ve “Doğanın Eserleri Bal peteği” olarak adlandırmıştır. Sanatçı estetik başarının önemli unsurlardan birinin teknik başarı olduğunu eserleriyle ispatlamıştır. Tamamı beyaz renkle sır kullanmadan biçimlendirdiği seramik formları, sadece estetik bir nesne olmanın ötesinde, izleyicide bazen eserin seramik olup olmadığı sorusunu akla getiren bir güce sahiptir. Eserleriyle izleyicilerin algılarını zorlayan Kato bunun bir insan yapımı ürün olabileceği fikri ile de zihinleri karıştırmaktadır. Kato'nun eserleri doğanın şekillendirdiği nesnelere atıfta bulunmaktadır ve tıpkı doğadaki ince narin kırılğan oluşumlar gibi üretilmiştir. Biçimlendirdiği çalışmalar yüksek düzeyde sabrın sonucudur ve bu sabrın sonuçları sanatçının ödülleri almasını sağlamıştır. Seramik ve porselen sıvı vakum bünyeler aslında et kalınlığının varlığı ile kendini gösteren yapılarıdır. Kato'nun ürünlerine bakıldığında tül, tel, örümcek ağı gibi zarif muazzam formlarla karşılaşırız. Bu durum söz konusu seramik malzemede et kalınlığı fikri ile çelişmektedir. Bu nedenle Kato'nun ürünleri insanların bakışlarını kendine toplar ve ürünlere hayranlıkla bakılmasını sağlar. Son cümle olarak Kato'nun eserleri sadece görsel bir deneyimle sınırlı kalmaz, izleyeni bütünsel bir dalışa davet eder, kişinin odaklanmasını ve hayattaki ince ama derin güzelliği algılamasını sağlar.

Kaynaklar

Kaynak Kişiler

Kato, N. (30 Nisan 2025). Naoki Kato ile 30 Nisan 2025 tarihinde yapılan kişisel görüşme notları.

İnternet Kaynakları

Artist Journal, Naoki Kato (t.y). New Ceramics, The European Ceramics Magazine, Hungary, https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/New-Ceramics-2_19.pdf (Erişim Tarihi: 11.05.2025)

IAC. (t.y). <https://www.aic-iac.org/es/member/naoki-kato/> (Erişim Tarihi: 12.05.2025)

Gyeonggi Museum of Contemporary Ceramic Art. (t.y).

<https://gmocca.neostm.com/eng/collection/view?artworkId=1079> (Erişim Tarihi: 14.05.2025)

Yicolletta, (t.y). <http://yicolletta.com/en/collections/56/artworks/1158> (Erişim Tarihi: 12.05.2025)

Suçaglar, H.N. (2025). Gelenekten Günümüze Japon Seramik Sanatı, Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam Üzerine Yaklaşımlar-II Ed: Kaan Canduran, Fahrettin Geçen Akademisyen Yayınevi.

https-1 Naoki Kato Özgeçmiş <https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/Naoki-Kato-.pdf> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-2 naokishow <https://www.instagram.com/p/CtEJElPyenF/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-3 naokishow <https://www.instagram.com/p/CrPjS81Pyfv/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-4 <https://yakimono.jugem.jp/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-5 naokishow https://www.instagram.com/p/Cu578rySZKx/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-6 Naoki Kato Kataloğ https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/%E7%82%8E%E8%8A%B8%E8%A1%93146_%E5%8A%A0%E8%97%A4%E7%9B%B4%E6%A8%B9%E5%86%8D%E6%A0%A1.pdf (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-7 naokishow, https://www.instagram.com/p/CvAA_efS5eC/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-8 <https://www.youtube.com/watch?v=iTBQHLXVdgU&t=6s> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-9 <https://www.instagram.com/p/DF4P1V5TxTH/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

https-10 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_8-9 (Erişim Tarihi: 20.05.2025)

https-11 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_8-12 (Erişim Tarihi: 19.05.2025)

Sara Japanese Pottery (t.y). https://www.saranyc.com/collections/naoki-kato_ (Erişim Tarihi: 10.05.2025)

http-12 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_6-1 (Erişim Tarihi: 10.05.2025)

https-13 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_5-7 (Erişim Tarihi: 20.05.2025)

https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)

https-15 <https://www.naokikato.com/> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)

https-16 <https://www.aic-iac.org/es/member/naoki-kato/> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)

https-17 https://www.naokikato.com/#gallery_5-1 (Erişim Tarihi: 16.05.2025)

https-18 <https://www.instagram.com/p/CzF8cjBSjnD/> (Erişim Tarihi: 20.05.2025)

https-19 2020 Taiwan Ceramics Biennale-Naoki Kato, <https://www.youtube.com/watch?v=UJW-ZOXUuQE> (Erişim Tarihi: 20.05.2025)

https-20 https://www.franzproject.com/franz/tw/gallery/%E5%85%89%E9%BB%9E%E6%-9C%AA%E4%BE%86%E7%8D%8E*<%E9%9D%9E%E5%AD%B8%E7%94%9F>/nwc2101/2498 (Erişim Tarihi: 22.05.2025)

https-21 artnutrigallery, <https://www.instagram.com/p/DGn34QhTflw/> (Erişim Tarihi: 21.05.2025)

Görsel Kaynakça

Görsel 1. Sanatçı Arşivi

Görsel 2. <https://www.instagram.com/p/CtEJElPyenF/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

Görsel 3. https://www.instagram.com/p/Cu578rySZKx/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

Görsel 4. https://www.instagram.com/p/CvAA_efS5eC/?img_index=1 (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

Görsel 5. <https://www.instagram.com/p/DF4P1V5TxTH/> (Erişim Tarihi: 26.05.2025)

Görsel 6. https://www.naokikato.com/#gallery_8-9 (Erişim Tarihi: 20.05.2025)

Görsel 7. https://www.naokikato.com/#gallery_8-12 (Erişim Tarihi: 19.05.2025)

Görsel 8. https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/%E7%82%8E%E8%8A%B8%E8%A1%93146_%E5%8A%A0%E8%97%A4%E7%9B%-%E5%86%8D%E6%A0%A1.pdf

- B4%E6%A8%B9_%E5%86%8D%E6%A0%A1.pdf (Erişim Tarihi: 26.05.2025)
- Görsel 9. http-12 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_6-1 (Erişim Tarihi: 10.05.2025)
- Görsel 10. https-13 Naoki Kato, https://www.naokikato.com/#gallery_5-7 (Erişim Tarihi: 20.05.2025)
- Görsel 11. Yicolletta, (t.y). <http://yicolletta.com/en/collections/56/artworks/1158> (Erişim Tarihi: 12.05.2025)
- Görsel 12. Yicolletta, (t.y). <http://yicolletta.com/en/collections/56/artworks/1158> (Erişim Tarihi: 12.05.2025)
- Görsel 13. https-15 <https://www.naokikato.com/> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 14. https-17 https://www.naokikato.com/#gallery_5-1 (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 15. https-17 https://www.naokikato.com/#gallery_5-1 (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 16. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 17. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 18. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 19. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 20. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 21. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 22. https-14 <https://www.youtube.com/watch?v=EfD-ouMNVH4> (Erişim Tarihi: 16.05.2025)
- Görsel 23. https-18 <https://www.instagram.com/p/CzF8cjBSjnD/> (Erişim Tarihi: 20.05.2025)
- Görsel 24. https-20 https://www.franzproject.com/franz/tw/gallery/%E5%85%89%E9%B-%9E%E6%9C%AA%E4%BE%86%E7%8D%8E*<%E9%9D%9E%E5%AD%-B8%E7%94%9F>nwc2101/2498 (Erişim Tarihi: 22.05.2025)
- Görsel 25. https-20 https://www.franzproject.com/franz/tw/gallery/%E5%85%89%E9%B-%9E%E6%9C%AA%E4%BE%86%E7%8D%8E*<%E9%9D%9E%E5%AD%-B8%E7%94%9F>nwc2101/2498 (Erişim Tarihi: 22.05.2025)
- Görsel 26. https-20 https://www.franzproject.com/franz/tw/gallery/%E5%85%89%E9%B-%9E%E6%9C%AA%E4%BE%86%E7%8D%8E*<%E9%9D%9E%E5%AD%-B8%E7%94%9F>nwc2101/2498 (Erişim Tarihi: 22.05.2025)
- Görsel 27. IAC. (t.y). <https://www.aic-iac.org/es/member/naoki-kato/> (Erişim Tarihi: 12.05.2025)